

Lärstilar och ledarskap

Att vara lärare innebär inte bara att vara kunskapsförmedlare utan framför allt att vara ledare för elevernas lärande. Den nya lärarrollen handlar bland annat om att leda och organisera arbetet i klassrummet, att handleda, instruera, motivera, inspirera, sätta gränser och hantera konflikter. Grunden i det pedagogiska ledarskapet omfattar först och främst kunskaper om individers olika lärstilar, och därefter måste man dra pedagogiska konsekvenser samt individ- och situationsanpassa ledarskapet.

Relationerna är avgörande

Den enskilt viktigaste faktorn för att kunna lyckas som ledare är goda relationer mellan eleverna och läraren. Det gäller att väva samman lärande, relationer och socialisering i undervisningssituationen. En plattform för att detta skall lyckas är *förståelsen för våra unika lärstilar*. När jag som lärare vet hur mina elever lär sig har jag självfallet en god utgångspunkt för hur jag på bästa sätt kan leda mina elever såväl individuellt som i grupp.

Ett pedagogiskt ledarskap börjar i insikten om andra människors sätt att tänka, processa och bete sig.

- Den pedagogiska ledaren är lärande, undervisande och kommunikativ, något som ställer nya krav på kompetens och stil – på människosyn, kunskapssyn och rollupplevelse, hävdar Siv Their.

Icke- verbal kommunikation

En kraftfull ledarskapsstrategi inriktad på människor olika sätt att processa informa-

© Lena Boström 1999

tion är NLP. Här utgår man från elevens lärstil och ”matchar” denne med hans strategier, allt för att skapa goda relationer. Här finns inga fastlagda dogmer, utan ledarskap som utgår från flexibilitet och den andres världsbild. Inom NLP kan lärare hitta kraftfulla ledarskapsstrategier för att leda såväl individer som grupper på ett konstruktivt sätt. Det gäller med andra ord att diskjockeyn känner publiken tillräckligt väl för att spela rätt skivor.

Framför allt arbetar läraren medvetet med icke-verbala strategier, därför att dessa är avgörande i en kommunikationssituation

- Undervisningsprocessen bestäms av kommunikationsprocessen, visar Michael Grinder i sin forskning.

Vidare hävdar han att 82 % av lärares budskap är icke-verbala. Därför är det av stor vikt att som ledare att dels fundera över om man sänder enkla eller dubbla budskap, dels använda den icke-verbala kommunikationen på ett medvetet sätt.

Boken *Ledarskap och lärande i klassrummet* är en guldgruva att ösa ur för lärares arbete i klassrummet, där strategier utifrån NLP och lärstilar ges. Begrepp som ankar, den besmittade platsen, förankring av svåra och viktiga begrepp, rösttrappan, överlappning icke-verbal arbetsledning och mycket annat beskrivs såväl teoretiskt som i praktisk handling.

”... den professionella ledaren för elevernas lärande.”

Lärare förväntas vara ”professionella ledare..” Detta finns beskrivet i dokumentet *En satsning till två tusen* bakom vilket Kommunförbundet och de båda lärarförbunden står. Hur kan lärare vara professionella ledare utan (eller med ringa) utbildning och handledning? Skall vi få en positiv skolutveckling **måste** kompetensutveckling ske just i lärares ledarskap!

Vi föds inte till ledare. Det är något vi utvecklas till och så småningom kan bli.

Många ledare besitter s.k. *tyst kunskap*, vilket innebär att de har vissa färdigheter t.ex. ledarskapsprinciper, utan att vara medvetna om det. Som lärare bör man reflektera över sig själv, sitt beteende, sin egen lärostil och hur detta återverkar i klassrummet. Den professionelle ledaren bör med andra ord våga lära känna sig själv för att bättre kunna samverka med andra.

Även detta sammanhang kan NLP erbjuda strategier för lärares utveckling, så att de kan fungera och må bättre i sin lärargärning. En kraftfull strategi är s.k. *disassociationing*, d.v.s. man ser sig själv och situationen från en annan plats och reflekterar över händelsen.

Handledare och mentor

Lärare skall idag vara mentorer eller handledare för eleverna i skolan. Tack vare kunskaper om elevens lärostil kan nu lärare direkt och på ett bättre sätt vägleda eleven i dennes studieteknik. Egentligen är det först när man känner till sin egen stil som man kan arbeta med individuell studieträning.

Utifrån kunskaper om elevernas informationsbearbetning (d.v.s. om eleverna tenderar att arbeta analytiskt eller holistiskt) kan läraren också i samtal bättre "matcha" den lärande. Dessutom kan läraren bättre vägleda eleverna vid konfliktsituationer. Elevens informationsbearbetning ger en vink om vilken typ av lösningsmodell som föredras.

Vårt beteende är synligt – vårt syfte osynligt

För att utveckla en professionalism i lärarrollen är insikter om våra egna värderingar, vår grundsyn, vår filosofi avgörande. Våra djupaste värderingar spelar en avgörande roll i vårt dagliga liv. Vissa är synliga andra omedvetna. Det gäller att våga skärskåda sig själv och reflektera över t.ex.:

© Lena Boström 1999

- *Kunskapssyn*
- *Etiksyn*

- *Människosyn*
- *Samhällssyn*
- *Lärande/ Pedagogik*

Att växa som lärare och ledare handlar också om att bygga på styrkorna och kompensera svagheter. Våga värdera vad du är bra på och vad du kan bli bättre på. Att med Peter Senges ord utöva personligt ledarskap, d.v.s. ta fullständigt ansvar för allt du gör i din ledarskapsroll, borde vara ett rättesnöre för lärares ledarskap.

Litteraturtips:

Boström Lena (1998) ; *Från undervisning till lärande*, Brain Books
Boström L. / Wallenberg H. (1997); *Inläring på elevernas villkor*, Brain Books
Boström L. / Wallenberg H. (1997) ; *Skolan – en lärande organisation*, Brain Books
Grinder Michael (1999) ; *Ledarskap och lärande i klassrummet*, Brain Books
Griggs Shirley (1991); *Learning Styles Counseling*, ERIC / CASS
Hård af Segerstad m.fl. (1996); *Vuxenpedagogik – att iscensätta vuxnas lärande*, Studentlitteratur
Pegg Mike (1991) ; *Positivt ledarskap – hur man skapar ett vinnande lag*, Veje Förlag
Senge Peter (1995) ; *Den femte disciplinen. Den lärande organisationens konst*, N & S Förlag
Stensmo, Christer (1998) ; *Ledarskap i klassrummet*, Studentlitteratur
Svensson, Alf B. (1998) ; *Framgångsrikt ledarskap i klassen*, Relamore Media
Their Siv (1996) ; *Det pedagogiska ledarskapet*, Mermerus
Wahlström, Bengt (1996); *En förändrad värld. En guide till det nya samhället*, Liber- Hermods

Av Lena **Boström 2002**